

Mišljenja sam, međutim, da je baš u tom kipu sv. Magdalene rješenje čitava problema. Mislim, naime, da je praktično nemoguće da bi neki drugi kipar, bolji od Ivana, bio pomogao starom kiparu, koji se bio povukao u svoj zavičaj posljednjih godina života, u izradbi maloga reljefa na bazi te skulpture za skromni čioviski samostan. A baš taj portret na štitiu na bazi toga kipa, koji pokazuje mladenačku glavu u profilu, svojim oštrim rezom, čvrsto crtanim profilom, izbočenim usnama, prodornim pogledom, kovčrastom kosom i karakterističnim podbradkom daje nam novu osnovu da i te druge portrete u niskom reljefu u Budimpešti, Londonu i Trogiru sa još većom sigurnosti povežemo uz našega majstora.

Művészettörténeti értesítő Budapest, god. IX, 1960, broj 1. i 2.

Taj mađarski časopis za povijest umjetnosti donosi i u ovim brojevima, kao i u mnogim prijašnjima, mnogo podataka i rezultata studija koji su važni ne samo za mađarsku nego i za našu umjetničku historiografiju.

1. broj iz 1960. godine sadrži pored studije Radocsay Dénesa o nepoznatim i zaboravljenim srednjovjekovnim drvenim skulpturama iz Mađarske, u kojoj ima vrijednog komparativnog materijala za srodne primjerke iz Hrvatske, također raspravu Tompos Erzsébet o srednjovjekovnim bazilikama s dvije lađe i s dvostrukim svetištima gdje autorica razmatra i zadarsku crkvu sv. Petra starog iz početka X stoljeća. Vámszer Géza objelodanjuje ostatke zidnih slika u plemićkoj kuriji porodice Cserei u Csikrakosu gdje su oko 1700. godine prikazani lovački prizori. Upozorava da bi valjalo pregledati nema li i u mnogim drugim starim kurijama ispod kasnijih premaza sličnih lovačkih ili drugih zidnih slikarija. Schön Arnold proučio je opsežnu arhivsku građu u Budimpešti o djelovanju inženjera Fortunata de Prati koji je kao arhitekt budimske komore izveo od 1714. do 1738. mnoge radove, a među ostalim bavio se predračunima i planovima za gradnju mosta preko Drave kod Osijeka 1733—1734. godine. U aktima o tome sačuvan je i nacrt tog mosta izveden od budimskog tesarskog majstora Petra Schmidta. U Pratijevoj ostavštini našlo se i nekoliko različitih planova Beograda jer je on 1718. nešto radio i na toj utvrdi. Autor članka nije mogao naći više podataka o tim Pratijevim radovima, ali se nada da se možda na našem teritoriju ili drugdje sačuvalo nešto o tome što će moći dopuniti tu objavljene arhivske podatke. Pataky Dénesné obradila je tri kasnohabanske posude rotterdamskog Boymans muzeja. Csatkai Endre priopćuje nove arhivske podatke o djelovanju sinova slikara Stephana Dorfmeistera. Među ostalim spominje i pismo kojim je zagrebački blagajnik Josef Löffler 13. VII 1803. tražio od Stephan Dorfmeistera II da vrati novac koji je uzeo za rad koji je trebalo da izvede, ali ga nije izveo. I zagrebački trgovac Lenart de Rossi tražio je još 1802. neki dug od istog Dorfmeisterova sina. Možda će biti moguće povezati te podatke s građom u našim arhivima.

Balogh Istvan opisuje rad Risarske škole u Debrecenu od 1813. do 1856. te objavljuje i reprodukcije nekih radova učitelja i učenika te škole. Zanimljivo je usporediti tu školu sa zagrebačkom o kojoj je pisao M. Stahuljak (Tkalčićev zbornik, I, 147 ss). Historijski je za nas važan i bakrovez na koji je upozorila Cennerné Wilhelm Gizella. Prikazuje zauzeće Sentomáša (Srbobrana) 3. IV 1849, a izradio ga je Vidéky Károly. Na toj grafici prikazan je kraj između Feketića, Starog Bečeja i Zmajeva, s detaljima mađarskog logora i malim likovima vojnika u austrijskim i mađarskim uniformama, a bačvanskih seljaka u košulji i gaćama. Oroszlán Zoltán izvješćuje o proslavi 80-godišnjice mađarskog arheološkog, historijsko-umjetničkog i numizmatičkog društva (1958). Lajta Edit posvetila

Negirajući Duknovičevo autorstvo tih reljefa Baloghova iznosi i svoje mišljenje da bi zagrebački nadgrobní spomenik biskupa Luke Baratina bio vjerojatno djelo nekog ostrogonskog kipara.

Bez obzira na neslaganje s tim stavovima mađarske historičarke umjetnosti, držimo da je članak Jolane Balogh dobro došao za raščišćavanje mnogih problema oko Duknovičeve ličnosti i da njeno proširenje stilske analize faktora koji su utjecali na oblikovanje Duknovičeve umjetničke fizionomije i njeno iznošenje novootkrivenih fragmenata majstorova mađarskog opusa doprinosi boljem i jasnijem sagledavanju umjetničkog profila tog velikog majstora kojeg je Dalmacija dala umjetnosti renesanse.

KRUNO PRIJATELJ

je oveći članak mađarskoj slikarici Czillich Anni, a Rozványiné Tombor Ilona crtačkim bilježnicama Nagy Balogh Jánosa. Csatkai Endre podsjeća na apel Cserey Farkasa 1822. godine kojim je nastojao organizirati skupljanje historijsko-umjetničkih topografskih podataka u pojedinim župama Mađarske. Uspješna obrana disertacije Aradi Nóre o slikaru Réti Istvanu objavljena je s mišljenjima obojice oponentata Genthon Istvana i Radocsay Dénesa i s odgovorom Aradi Nóre na ta mišljenja. Na kraju iscrpni prikazi novih knjiga iz povijesti umjetnosti.

U 2. broju piše Rozványiné Tombor Ilona o ornamentici srednjovjekovnog zidnog slikarstva u Mađarskoj pa se bavi i radovima Johanneses Aquilae u Velemeru i u Martijancima. Lajta Edit daje nove priloge povijesti srednjovjekovne skulpture i slikarstva u nekim današnjim čehoslovačkim dijelovima tadanje Ugarske. Esclary Eva pripisuje drveno poprsje svete iz ostrogonskog muzeja krugu Hansa Multschera i povezuje ga s drugim poprsjem istog majstora u budimpeštanskom Muzeju lijepih umjetnosti. Smatra da su oba komada dijelovi čitavih oltarnih kipova koji su početkom 60-tih godina XV stoljeća nastali u radionici H. Multschera. Balogh Jolan obradila je drvenu gotičku skulpturu Bogorodice s djetetom u ostrogonskom muzeju koja je iz collegiate u Bratislavi bila prenesena 1734. godine u Alistál, a nastala je oko 1500. godine pod utjecajem ulmske škole, posredstvom djela Gregora Erharta. Czobor Agnes pridaje Johannu Königu sliku »Odmor Svete obitelji« u Ostrogonu koja se pripisivala Elsheimeru, a dodaje tome i »Suzanu sa starcima« u Münchenu i »Ženski akt« u Češkom Krumlovu. Weiner Mihályne objavljuje kalup od keramike s prizorom ubistva betlehemske djece, njemački rad XV stoljeća. Zbog tehnike izradbe, rezanjem u nedopečenoj glini, smatra autorica takav način rezanja negativna pretečom drvenih kalupa za medenjake koji su se razvili u XVI stoljeću, osobito u Nürnbergu. Biró Vencel iznosi podatke o radu klujskog slikara druge polovine XVIII st. Veress Mátyása, a Sóos Gyula o kiparu Maraschalkó Jánosu (1819—1877). Ybl Ervin upozorava na neke malo poznate slike Csontváry Tivadara, osebujnog preteče postimpresionizma u Mađarskoj, zanimljivog svojim živim kolorizmom i ekspresionističkim infantilizmom. Csontváry je neko vrijeme živio u Osijeku, a poznate su mnoge njegove slike s prikazima Trogira, Mostara, Jajca i vodopada Krke. Neka od tih djela ubrajaju se među njegove najbolje radove pa su tu i reproducirana. Entz Géza izvješćuje o radu historijsko-umjetničkog dokumentacijskog centra u Budimpešti, a zatim zajedno s Weiner Mihályne o radu mađarskog arheološkog, historijsko-umjetničkog i numizmatičkog društva u 1959. godini. Na kraju prikazi nekih publikacija i iscrpna bibliografija mađarske historije umjetnosti u 1959. godini.

I. BACH